

VISSZAHANG

A NÉPSZAVA HÉTVÉGI MAGAZIN MELLÉKLETE

Az orbáni politika újra feltüzeltte Murphyt

Magyar Péternek és Orbán Viktor édesanyjának külön is ajánlja munkáját egy jelenünkre szabott, új Murphy-törvénykönyv, a PoliMurphy szerzője.

FORGÁCS IVÁN

A Murphy-törvények mintha rendre az ismeretlenségből születnének. Időben, de váratlanul, afféle isteni sugallatra, amelyre az Úr sem készült. Nem akarta megüzenni, mekkora katyvaszba lökte az embert, de a sok üzengetés közben csak kicsúsznak ezek a mondások is a száján. Ha már nem adtam elég eszet nektek, térjetelek kicsit észhez! Ha nem hisztek bennem, fürödjetek meg a hitetlenség poklában, nevetve, hogy még jobban elkeseredjete! Talán őt is elfogja olykor a kétely, hogy nem sikerült igazán tökéletesre a nagy mű.

Bizonyára nem véletlen (bár miért pont ez ne lenne az?), hogy ezek a beszélősok nem nagy földi prófétákban, hanem a mindennapok terheit cipelő emberekben rezonálnak. Egyszer csak kipattan valamelyikükből, hogy „ami el tud romlani, az el is romlik”. Nem is tudjuk pontosan, ki ő, ki ez a Murphy. Állítólag az amerikai légierők egyik századosa, fejlesztési mérnök, aki egy kísérlet során történt rossz huzalozás miatt fortyant erre a bölcsességre. Nagyjából harminc év múlva, az 1970-es évek végén a mondás arra inspirált egy kevésbé ismert író, Arthur Blochot, hogy hasonló szemléletű mondásokból összeállítsa a Murphy törvénykönyvét (avagy miért romlik el minden? alcímmel). Ihletet adva további változatokhoz.

FOLYTATÁS A 2. OLDALON

Megkérdőjelezett férfiminták

A férfiakkal kapcsolatban még mindig számos sztereotípiát él, miszerint nekik mindent túrniuk kell, semmin sem problémázhatnak, nem kérhetnek segítséget, sőt a nehéz helyzetekben példát is kell mutatniuk. Szabó Veronika színész (képünkön), rendező ezt a berögződést szeretné felülírni azzal, hogy megrendezi hat hatvan év feletti férfival a Kingdom (Királyság) című szöveg-, mozgás-, tánc- és érintésalapú darabját a Trafóban, így demonstrálva a közönségnek, hogy a férfiak is elmondhatják, mi nyomja a lelküket – akár egymásnak, akár másoknak.

4. OLDAL

Korcsolyával a tó körül

Napokig figyeltem a híreket, mikor lesz elég erős a jég a tavon, hogy rá lehessen menni korcsolyával. Január második felében jött el a pillanat. A Korizható Tavak Facebook-csoportban akadtam rá Gilyén Péter felhívására. Nem ismertük egymást, de a bizalom egyből megszületett. Tudtam, menni akarok. Rám várt a 160 kilométeres expedíció: körbekorcsolyázni a Balatont.

5. OLDAL

Kirekesztés lépésről lépésre

A történelem egyik legszégyenletesebb korszaka volt a zsidóság ellen a XX. században elkövetett népirtás. A makói levéltár vezetője, Urbancsok Zsolt a holokauszt emléknapja apropóján idézte fel azt a folyamatot, melynek a célja a helyi zsidó közösség kirekesztése, majd megsemmisítése volt. A módszert a pszichológia bűnbakképzésként azonosítja. Milyen körülményeknek kell ahhoz együtt állni, hogy egy ilyen cselekmény kiteljesedjen? Képes az ember tanulni a történelem hibáiból?

3. OLDAL

Demokráciából diktatúra

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A legújabb Murphy-gyűjtemény hazánkban született. Nemrég, a Minerva Kiadónál nyert könyv formát PoliMurphy címmel. Szerzője Boda Gyula. Róla sem tudott nagyközönségnek nevezhető embertömeg mostanáig. Nos, eredeti szakmáit tekintve egy kiváló grafikusról és nyomdászról van szó, aki saját vállalkozásában később már könyveket, lexikonokat is szerkesztett, dolgozott az Akadémiai Kiadónak és a Magyar Könyvklubnak is. És most úgy érezte, meg kell hangosabban szólalnia. Írt egy politikai Murphy-törvénykönyvet, kifejezetten arra a témára fókuszálva, hogyan keletkezhet a demokráciából diktatúra. Az alaptézist talán ki is lehet találni: „Ha a demokrácia elromolhat, akkor el is romlik, és diktatúra lesz belőle.”

A szatirikussá borsozott szarkazmus tónusában született írás öt nagy fejezet köré csoportosítja a felhasznált (nagyreszt módosított) aforizmákat. A demokrácia könyve afféle általános bevezető a rendszer gyengeségeihez, a diktatúrák természetrajzához. A Diktátorok könyve az egyeduralomra vágyók számára nyújt bölcsességeket, elmozdulva az Orbán-rendszer ura felé. Az Alattvalók könyve a „nép” gyengeségeit veszi számba, amelyek lehetővé teszik, erősítik, olykor kifejezetten támogatják a diktatúrát. Fájdalmas ráismerni a mai magyar társadalom, benne önmagunk irányíthatóságára. A Felettvalók könyve a hatalom biztos megtartásának módszertanát vázolja fel az orbáni illiberalizmust figyelve. Végül a Reset: Az újraindítás könyve a demokrácia helyreállításának bölcséleti útjait tapogatja.

Az utóbbi rész talán a legizgalmasabb. Demokráciánk lebomlásának folyamatáról már sok okosságot hallottunk, és bár jópofák, szórakoztatók a téma murphys aforizmái, új szikrákat nemigen csíholnak a fejünkben. A visszavezető vagy inkább egy új, demokratikus jövő felé vezető ösvényeket viszont kevesebben merik kijelölni. Az utolsó alfejezet címe különösen hívogató: 100 lépés a demokráciáig. Pillantsunk bele egy-egy idézettel! Foglalkozunk pusztulással („Egy háborúnak nincs győztese, csak túlélője” – Lőrincz utolsó ember axiómája; polimurphys továbbgondolás: „A háború

csak akkor ér véget, amikor az utolsó túlélő is sírba szállt”), elnyomással („Ha küzdesz a diktátorral, veszíteni fogsz, de ha nem küzdesz, máris veszítettél!” – Brecht), békével („A béke nem a konfliktus hiánya, hanem a konfliktus kezelésének képessége” – Millman), újjáépítéssel („Embernek lenni nehéz, de másnak lenni nem érdemes” – Schweitzer), fenntarthatósággal („A világ erőforrásai mindenki szükségletét kielégíthetik, de az emberi mohóságot nem” – Gandhi), fejlődéssel („Alattad a föld, fölötted az ég. Benned a létra” – Weöres; folytatása: „Minél magasabbra mászol, az ég annál távolabbinak tűnik”), beteljesüléssel („Csak azok lesznek boldogok, akik elég merészek hinni álmaik szépségében – a többiek mások álmait fogják megvalósítani” Roosevelt). Lelki ráhangolásra van tehát alapvetően szó. De lehet, hogy valóban ez a legfontosabb a változásokhoz.

Kicselezni a törvényeket

„Idővel rájöttem, hogy Bloch könyve nem egy negatív filozófia, hanem ellenkezőleg, segít felkészülni minden eshetőségre, hogy elkerüljük a bajt – nyilatkozta lapunknak Boda Gyula, aki szinte előre képes kitalálni, mit akarnak tőle kérdezni. – Megfelelő módszerekkel át lehet verni Murphy törvényét. Az első nehézség, hogy minél erősebben koncentrálnunk a kicselezésre, annál jobban ellenáll. A másik gond, ha megelőző lépéseket teszünk, mondjuk beépítünk egy megszakítót egy bonyolult gépezet-

be, akkor Murphy törvénye már erre az új elemre vonatkozik. Tapasztalataim szerint a legjobb módszer, ha összhangba kerülünk az univerzummal. Rá kell csatlakozni a mátrixra, fel kell ülni a hullámra, és akkor bármilyen kockázatos dologot próbálunk is megvalósítani, sikerülni fog.”

A könyv szerzője eljutott a pozitív Murphy-törvényekhez is. Lényegében Murphy szemléletének tudatos alkalmazásáról van szó. „Anyukám néha meglátogat minket de nem szereti, ha a háttérben szól a zene, vagy megy valami a tévében. Murphy törvényének megfelelően amint elindítok egy sorozatot, ő azonnal megérkezik. Ezt kihasználnom: ha késik édesanyám, akkor csak megnyomom a play gombot, és máris betoppan a kedves vendég. Egyszerű emberként perze csak ilyen apró sikerekkel könnyíthetünk az életünkön. Viszont Murphy törvényeinek uralása egyenes arányban nő a rendelkezésre álló hatalom mértékével. És ez vezetett el a könyv megírásához.”

Boda Gyula Magyar Péternek és Orbán Viktor édesanyjának külön is ajánlja könyvét. „A Tisza Párt elnökével kapcsolatban két kérdés izgat. Hogyan lehet, hogy a lejáratását célzó minden vád, AI-videó leperreg róla? És mi lesz, ha ő ül majd a Karmelita teraszán? Szívesen kitöltetnék vele egy Legyél diktátor!-kvízt, hogy tisztábban lássunk. Erzsébet pedig még mindig fülön csíphetné a fiát, és rászólhatna, hogy jobb lenne ellentétek helyett békét teremtenie a magyarok között.”

Lehetne ezen derülni, csak nehezen megy. Mint ahogy a könyv szelle-

„A Tisza Párt elnökével kapcsolatban két kérdés izgat. Hogyan lehet, hogy a lejáratását célzó minden vád, AI-videó leperreg róla? És mi lesz, ha ő ül majd a Karmelita teraszán? Szívesen kitöltetnék vele egy Legyél diktátor!-kvízt, hogy tisztábban lássunk. Erzsébet pedig még mindig fülön csíphetné a fiát, és rászólhatna, hogy jobb lenne ellentétek helyett békét teremtenie a magyarok között.”

BODA GYULA

FOTÓ: ILYÉS ZALÁN

FOTÓ: AMIR HAMZAGIC / ANADOLU

FOTÓ: DOGUKAN KESKINKILIC / AFP

FOTÓ: LIA YERIMOVICH / AFP

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

mesen tanulságos mondatait olvasva is csak rezdül az ajak, de nem fut végig az arcon a mosoly. Nagyon keserű ez az egész, és borzongatóan szomorú. Bloch könyve még szórakoztató bölcsességű, szelíd figyelmeztetés volt egy prosperáló, békéjével, demokráciájával, jóléti államával, tudományával dicsekvő korban: Vigyázzunk, nem vagyunk és nem is lehetünk a világ urai, tudásunk korlátozott, lássuk józanul a helyünket az univerzumban. A PoliMurphyt viszont a jelenünkben fakadó félelem, kétségbeesés és lefajtott reménytelenség szarkazmusa szülte. Klímaváltság, korlátlan tőkédiktátum, Trump, Putyin, Kína, az orbáni Patri-

óták változó világrendje, háborúk, az erőszak eszkalálódásának egyre realisabb rémképe. Érezni, hogy a demokratikus, humanista szellem ezt nem bírja tovább emészteni, és üvöltölni akar, ahol lehet, ahogy tud. Beleborzong, ha arra gondol, hogy talán a hidegháború évtizedei jelentették a kivételt, és most visszasüpedünk a történelem „természetes” menetébe.

Nem, nem és nem!!! Bizzunk hát a PoliMurphyt záró szunynyadó demokrácia törvényében: „Ami elromolhat, az el is romlik. Tehát a diktatúra is. A szabadság mindig megtalálja a módját annak, hogy visszatérjen, és magával hozza a demokráciát.”

FORGÁCS IVÁN

